

Ur "Einstein för nybörjare"

av Schwartz & McGuinness

re kollegor, Podolsky och Rosen, ett "tankeexperiment", som enligt upphovsmännen visade att Niels Bohrs tolkning av kvantmekaniken gav ett orimligt resultat, den så kallade EPR-paradoxen. Det är detta "tankeexperiment" som nu utförts i laboratoriet, och striden mellan Einstein och Bohr har därmed kunnat avgöras experimentellt. Bohr hade rätt. Vad detta betyder och vad det till äventyrs kan innebära för "sambandet mellan fysik och mystik" kommer Tor Ragnar Gerholm, professor i kärnfysik i Stockholm, att redogöra för på mötet.

LC

N Y M Y S T I K

Hermeneutik är en svår sak. "Finns det då ingen djävel som kan säga mej vad hermeneutik är?! (Hedenius.) Det är dock kanske ej så svårt att säga vad det är för sorts pretentioner som hermeneutikerna har. De söker "något" som de anser att man med ett mer ordinärt vetenskapligt tänkande inte kan komma fram till: det som döljer sig "bakom" eller "under" fenomenen. De anklagar den mer ordinära vetenskapen för att vara "ytlig" och gör själva anspråk på "djup". Denna spänning mellan "yta" och "djup" går, om man vill, genom hela idéhistorien. Mystik och religion hör "djupet" till. Förnuft och intellektualism hänförs ofta till "ytan". Det man inte begriper eller det som är svårt att begripa (Hegel t ex) betecknas ofta - även av vanligt folk - som djup-

sinnigt. Det som är fullt möjligt att begripa (Voltaire eller Russel) brukar däremot gärna framställas som "ytligt". Människosläktet kommer - för att tala högtidligt - att göra ett ofantligt framsteg, när det börjar ana att t ex Voltaire var både "djupsinnig" och vis.

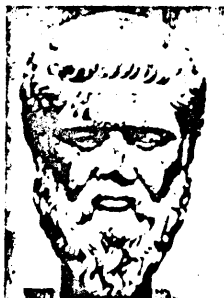
U P P E N B A R E L S E O C H O R D L Ö S T S K Å D A N D E

Dessa reflexioner har framkallats av ett par artiklar som Margaretha Rossholm, docent i konstvetenskap, skrev i DN våren 1982 (7 och 21 mars). Artiklarna riktar sig mot vetenskapsfientligheten och anti-intellektualismen i kulturdebatten och i det lärda livet, mot en i själva verket brokig skara av delvis ojämförbara stor-

heter (Kaj Håkansson, Jan Grönholm, Kerstin Anér, Horace Engdahl), som på skilda sätt är representativa för "den nya mystiken". M R hävdar att det påtagliga intresset för det irrationella, subjektiva, "andliga", för det "gränslösa" och "kategorilösa" är tecken på en ny mystik. M R placerar helt enkelt in hela skaran i en idéhistorisk tradition - och det är precis det som bör göras. När "sanning" börjar likna "uppenbarelse" och kunskap hyllas som "ordlöst skådande", när vetenskapen börjar framställas som ond, materialistisk, människofientlig etc är det gengångare ur det förflutna som spökar. Det är en gammal debatt, som skjuter fart, med rötter i Platon.

B A R A E T T S P E L

Platon "fabricerade" en fantasivärld. "Det som hindrar mig från att fabricera världen är andras korrigeringar av mina versioner och mina korrigeringar av andras", säger M R. M R avslöjar vagheten i de nya mystikernas "texter". "Texterna, ordmassorna, kan skölja över en ... men har inte mycket med kunskap att göra. Med utgångspunkt från en tanke hos Marcel Proust liknar M R det hela vid ett spel: "Lär man sig mycket komplicerade regler för ett spel som man uppfinner, så kan

Platon

Marcel Proust

det finnas en överväldigande mångfald kombinationer att pröva, men man får aldrig veta något annat än vad spelet självt innehåller. Det tänkandet är enkelt, i Prousts mening, eftersom man styr det på sina egna villkor." Såvitt man kan se slår M R (och Proust) här huvudet på spiken: "Problemet är inte att välja mellan en vetenskap som är beprövad och gångbar, det gamla, och ett ideal som är skenbart "fritt" suggererande och vänt mot det andliga i obestämd mening. Problemet är att söka vetande på verklighetens villkor och att kunna ta ställning till precisa alternativ."

Arne Helldén

R Ä T T E L S E R

Göran Bengtson stavar sitt namn med ett s.

Bidrag till medlemsbladet bör skrivas med radavståndet 1 - 1,5. Dessvärre föregick jag med dåligt exempel i förra medlemsbladet genom att använda avståndet 2.

LC

A D R E S S Ä N D R I N G A R

Sven Ove Hansson har nytt telefonnummer till sin arbetsplats: 08/763 2827

Ulf Ivarsson har ny adress: Säves väg 36, 752 63 Uppsala. Nya telefonnummer: 018/462017 hem, 08/7490000 arb.